

ENTREVISTA

Como xurdiu a idea de crear unha páxina como Galicia Encantada?

-Por un lado, queríamos buscar unha fórmula para poder difundir o que, en conxunto, podemos chamar fantasía popular e, fundamentalmente, a literatura de tradición oral. Por outro, xa que Internet permite establecer comunicación con quen recibe a información, que mesmo pode axudar a ampliála aportando material e contidos... facer unha páxina web parecía un medio ideal.

- Cantas aportacións recibiron ata o de agora?

-Neste momento, hai seiscientos e pico documentos que son aportación miña, pero logo hai máis de trinta persoas que van achegando lendas e historias das súas respectivas zonas. E, pouco a pouco, vaise incorporando xente do ensino. Que haxa profesores que estimulen aos seus alumnos a participar, coido que é moi importante.

- Neste sentido, mesmo teñen unha sección, a de Didáctica da Fantasía...

-Así é. Son propostas pensadas, aínda que non exclusivamente, para xente que está no ensino e que, moitas veces, queren traballar, e de feito traballan, sobre literatura de tradición oral, pero fálalles recursos. E o que se propón son, precisamente, recursos para traballar cos seus alumnos ao redor da mitoloxía e da literatura oral. Entón, pouco a pouco irán saíndo proxectos. Neste momento hai un que se chama “Mitos e lendas de Galicia”, que leva, de momento, un primeiro cuestionario que está aí, á disposición dos docentes por se queren aproveitalo, non só tal e como se lles presenta, senón tamén como base para facer os traballos que eles consideren. Ademais, o que se lles propón é que, de levar adiante proxectos escolares con este tipo de cuestionarios, que os insiran en *Galicia Encantada*, xa que temos un apartado de investigación que é unha revista electrónica na que se vai publicando material relacionado coa fantasía popular.

- Que papel ten a cultura popular na educación?

-Realmente, menos do que debera. Primeiro, porque é unha parte importantísima do noso patrimonio. E segundo, porque as súas principais manifestacións son literarias, e a literatura oral coido que é un recurso moi interesante para traballar a expresión oral e a materia de lingua galega. Penso que debería dársele moita máis importancia da que ten, porque aínda que sei que hai moito docente que traballa a fondo con todo este material, tamén hai moitos outros que se limitan aos libros de texto e traballan fundamentalmente literatura impresa.

- Outra das seccións da páxina é a de Área Re-creativa. En que consiste?

-Hai unha idea xeralizada de que a cultura tradicional ou popu-

Antonio Reigosa

“A cultura popular está en continua adaptación aos tempos”

Tras un ano de percorrido e máis de cincuenta mil visitas, Galicia Encantada (www.galiciaencantada.com), páxina coordinada por Antonio Reigosa, converteuse nun referente para todos aqueles que queren saber máis sobre a nosa fantasía popular

NATALIA ÁLVAREZ

lar é estática, que non se move, que non evolúe. Pero trátase dunha visión errada, xa que é unha forma que, igual non vive ritmos de crecemento e de variación tan grandes como poidan vivir outras cousas, pero que si está en evolución arreo, cos tempos e cos temas que se van dando. Por iso, na Área Re-creativa o que se pretende é dar cabida á literatura feita a partir da fantasía popular, a xente que, por exemplo, recrea un lugar que ten unha lenda, pero poñendo elementos novos ou facendo interpretacións novas.

- Tamén inclúen outra sección, a de “Lendas Urbanas”, que contradí esa crenza de que a literatura oral só ten que ver co rural.

-Esta idea xorde porque o mundo urbano normalmente fo-

AS LENDAS URBANAS AMOSAN UNHAS TEMÁTICAS TAN ANTIGAS COMO AS DOUTRO TIPO “CALQUERA DE RLATO”

xe do rural, xa que o entende como inferior. Ese é outro gran problema, concibir unha cultura, en todo caso diferente, como inferior. De aí, dalgunha maneira, vén a denominación de “lenda urbana.” Por certo, que tamén é un erro pensar que son lendas modernas, cando non é tal. Si incorporan, digamos, con máis rapidez que outro tipo de historias, elementos que son de actualidade. Pero practicamente todos os temas da lenda urbana son antigos ou, polo menos, tan antigos como calquera outro tipo de lenda. O que pasa é que están actualizadas, aparentemente frescas, e aos rapaces gústalles. Ademais, o seu principal medio de difusión é Internet e, polo tanto, dan con elas facilmente, navegando pola rede.

conservan, se a deixan morrer ou non a deixan morrer; aínda que aqueles que afonden un pouco na súa historia verán que boa parte da literatura que chamamos culta está sustentada sobre temas da literatura oral, pero esa xa é cuestión para máis adiante, para xente interesada máis a fondo no que é, en xeral, a cultura popular e, en particular, a literatura oral.

- Tras tantos anos recollendo lendas populares, atopou historias novas a partir da creación de Galicia Encantada?

-Si, claro, sempre levas sorpresas. Eu comencei a traballar en *Chaira*, un equipo que formamos Xoán Ramiro Cuba, Ofelia Carnero, Mercedes Salvador e mais eu. Cando principiamos, tiñamos interese e certos coñecementos, pero onde realmente aprendimos o que é este mundo foi facendo traballo de campo. E non só descubres lendas novas, que tamén é importante, senón que a nosa literatura oral forma parte de todo un universo, e que os mesmos contos, con matices propios nosos, contábanse na India ou na China de hai dous ou tres mil anos, no Antigo Exipto, na Europa de todas as épocas, dende Rusia a Portugal, pasando polo norte e polo sur. Ademais, moitos deses temas foron levados, por exemplo, a Sudamérica por xente europea, moitos paisanos nosos. Iso sábese porque moitos matices de determinados contos, ou lendas, que están presentes en países de Sudamérica, non o están, por exemplo, en Francia.

- Que as lendas urbanas sexan similares en moitos países é lóxico, tendo en conta que se transmiten a través de canles globais como Internet. Pero resulta curioso que toda esta base popular da que fala estea tamén interconectada...

-Pero é así. Outra cousa é que a xente o saiba. Pero mira, se ti colles un determinado conto e tratas de localizar o maior número de versións que poidas de todo o mundo, ves que, en esencia, é o mesmo conto. Por poñer un exemplo: hai contos de animais que aquí protagonizan raposos pero que, noutras partes do mundo onde os raposos non pintan nada, ese mesmo papel faino un chacal ou outro animal que nesa zona sexa representativo do espazo que ocupa o raposo aquí. É dicir, ese animal que, sendo fisicamente débil, é astuto e intelixente e é capaz de burlarse doutros animais moito máis poderosos ca el. En esencia, esa é a gran literatura universal, evidentemente moito mais antiga que a literatura impresa, e que se difundiu polo mundo de moitas maneiras. Así atopas detalles curiosísimos, xa que igual podes ver unha versión dun conto no sur de Galicia que é moi diferente a unha que se escoita no norte. Iso lévate a pensar que a procedencia desas dúas versións é diferente. Unha puido vir desde o sur, do Mediterráneo, e outra puido vir das Illas Atlánticas. Son, polo tanto, matices moi importantes á hora de facermos unha investigación. Non tanto á hora de escoitar contos, pois o que de veras vai importar sempre é que sexan divertidos e que entreteñan.

PENSO QUE A LITERATURA ORAL É UN RECURSO MOI INTERESANTE PARA TRABALLAR A MATERIA DE LINGUA”